

» tūrum, si manseris in seculo, etc. tunc peccatum est non sequi
» Divinam Vocationem. »

Utrum autem sit in malo statu conscientia eorum, qui certi moraliter jam facti de Vocatione Dei ad Religionem, nituntur sibi suadere, manendo in seculo, vel in illud redeundo, salutem suam æquè facilè facere posse? Non videtur dubitandum quod isti magno discrimini salutis se exponunt. Nam *Habert de Sacr. Ord. p. 3. c. 1. §. 2.* loquens de eo qui non suscipit statum à Deo sibi destinatum, sic ait: « Non sine magnis difficultatibus poterit salutis suæ consulere: manebitque in corpore Ecclesiæ velut membrum in corpore humano suis sedibus motum, quod servire potest, sed ægre admodum, et cum quadam deformitate. » Deinde recte concludit: « Licet, absolute loquendo, salvare possit, difficilè tamen ingredietur viam humilitatis, et pœnitentiae, qua sola ipsi patet ingressus ad vitam. » Ideo S. Gregorius (*Hom. 20. in Evan.*) scribens ad Mauritium Imperatorem, qui per suum Edictum prohibuerat ne Milites fierent Religiosi, scripsit hanc legem esse iniquam, cùm pluribus Cœlum clauderet; « Nam plerique sunt (en verba, et ratio S. Doct.) qui, nisi omnia reliquerint, salvari apud Deum nullatenus possunt. » Ratio autem hujus periculi est, quia qui in seculo manet contra Dei Vocationem, non habebit congrua Gratiae auxilia, quæ in Religione Deus ipsi præparavit: et ideo illis destitutus, difficulter seculi tentationibus resistet, et sic succumbens damnationem incurret. Præterea, si alter, qui vocato ad Religionem dissuadet ingressum, vel suadet egressum, etiam sine vi, aut fraude, peccat mortaliter, ut vidimus supra in questione præcedenti docere communiter Doctores, eò quod induceret vocatum ad subeundum grave damnum, licet is omnino sponte illud patiatur. Si ergo qui alteri consultit, ut damnum sibi inferat, non excusatur à peccato mortali, nescio quomodo poterit excusari ille ipse, qui sibi tale damnum infert.

Cæterum, nolo in hoc punto absolutum judicium proferre: Sapientibus illud remitto. Interim Deum instanter rogemus, ut ab hoc discrimine per suam Misericordiam nos prorsus avertat; cùm innumeris in eventibus funestis legamus in historiis tragice executas minas, quas proferunt Scripturæ in hujusmodi Divinæ Vocationis desertores: In Isaia enim habetur: « Væ filii desertores, ut faceretis consilium, et non ex me; et ordiremini telam, et non per spiritum meum. » 3o. v. 1. In Job: « Deus imultum abire non patitur: ipsi fuerunt rebelles lumini, nescierunt vias ejus. » c. 24. v. 12. In Proverbiorum autem Libro id expressius legitur in c. 1. v. 23. ubi singula verba animadvertiscenda: « En proferam vobis spiritum meum (ecce Divina Vocation) ... quia vocavi et renuius... Despexistis omne consilium meum... Ego quoque in interitu vestro ridebo et sub-sannabo, cùm vobis id quod timebatis advenierit. Cùm irruit repentina calamitas, et interitus quasi tempestas ingruerit (tempestas nempe tentationum, et periculorum, quibus secu-

» lun abundat); quando venerit super vos tribulatio et angustia, tunc invocabunt me, et non exaudiam. Manè consurgent, et non invenient me, eò quod exosam habuerint disciplinam... nec acquieverint consilio meo: (nota quod loquitur Deus, non de præcepto, sed de disciplina et consilio) et detraxerint universæ correptioni meæ: (hic improverantur qui parvipendentes Vocationem, dicunt in omni statu se æque secure salvum consequi posse) Comedent igitur fructus vitæ suæ, suisque consilii saturabuntur. (En punitio eligentium statum non secundum Divinum, sed proprium consilium.) Aversio parvolorum interficit eos, et prosperitas stultorum perdet illos: (ruent isti ad quamcumque levem seculi tentationem, et ipsa seculi bona servient eisdem ad perditionem). Hinc S. Bernardus sic alloquitur vocatos ad Religionem: « Periclitatur castitas in deliciis, humilitas in dñitiis, pietas in negotiis, veritas in multiloquio, caritas in seculo nequam; Fugite de medio Babylonis, et salvate animas vestras. » Ex his omnibus velim, ut sedulò perpendant ii qui Vocationem Religiosam negligunt, an meritò expavescere debeant, ultrum existant, necne, in malo statu.

Sed dices, omnes ne igitur tenentur Religionem ingredi, ut salventur? Respondeo, et distinguo? si loqueris de non vocatis, utique non tenentur: quia Deus in seculo præstabit eis auxilia opportuna ab salutem. Si vero loqueris de vocatis, dico teneri, quia Deus negabit ipsis auxilia, quæ in Religione eis parata habebit, et quibus destituti, licet auxiliis ordinariis salvati possent, de facto tamen difficulter salutem adipiscuntur, cum proferat S. Cyprianus: « Ordine suo, non arbitrio nostro, virtus Spiritus sancti ministratur. »

DUBIUM VI.

Ad quid teneantur Religiosi ejecti et fugitivi.

79. Ob quas causas possint Religiosi è Religione expelli? — 80. Quæ possint acquirere Ejecti? Quæ Apostatae? — 81. Ad quid teneantur Ejecti? — 82. Ad quid Prælati teneantur erga Apostatas, vel Ejectos?

79. — « SUPPOGO, Religiosum justas ob causas à Religione expelli posse: 1. si in gravi, vel perniciose criminis existens, notoriè incorrigibilis appareat; in quo tamen casu Moniales perpetuò potius carcere mancipandas quam ejiciendas, putat Sanch. l. 6. mor. c. 9. 2. si ob criminis infamiam, sine gravi impedimentum, vel essentiale, vel saltem admodum grave, v. g. lepram etc. ut docent Nas. Sa. v. Religio. n. 34. Sanch. 6. mor. c. 3. n. 56. Ratio est, quia in re admodum gravi decepit, ita ut fraud dederit causam admissioni: Vide Dian. p. 9. t. 9. R. 57. ubi docet, quod, licet hactenus ex communi sententia Sanch. Suar. Azor. Rodr. etc. Religiosi propter delictum ali-

» quod grave, etiam semel perpetratum, potuerint expelli, jam
» tamen propter declarationem Urbani VIII, editam anno 1624,
» per nulla privilegia possunt expelli è Religione (excepta Societ.
» JESU), nisi sint incorrigibiles : tales autem non censeantur,
» nisi unius anni jejunio et pœnitentia in carcere sint probati.
» Hoc supposito, Resp. 1. Professus ex Religione ob culpam
» ejectus manet Religiosus, votisque adstrictus. Laym. l. 4. t. 5.
» c. 13. ex communi. »

Unde resolvuntur hi casus :

30. — « 1. Ejectus rerum, quas acquirit, usum, et adminis-
» trationem tantum sibi vendicare potest, non autem dominium,
» neque illud acquiritur Monasterio, cuius non est membrum
» amplius, sed Ecclesiæ, in qua Beneficium habet; vel Papæ,
» si Beneficium non habet, et exemptus est. Quod si non sit
» exemptus, Episcopo loci. Laym. l. c. ex Mol. et Less.

» Dixi, *Ejectus*; quia fugitivos et apostatas, iis exceptis, quæ
» ex Beneficio Ecclesiastico acceptata sunt, Monasterio acquirere
» verius est, si illud dominii in communī capax sit; sin minūs,
» Sedi Apostolicæ. Ratio est quia Monasterium, instar ser-
» rum eos vendicare et reducere poterat. Laym. l. c. ex Azor.
» Sylo. etc.

31. — « 2. Ejectus per culpam, non omnino solitus est voto
» Obedientiæ, et si ejus executio magna ex parte cesseret : quia
» caret Superiore, a quo dirigatur; debet tamen illud servare in
» præparatione animi, si recipiatur. Laym. l. c. ex Nao. et Less.

» 3. Idem à reliquis monasticis observantius, et regulis, ut à
» jejunii, vigiliis, delectu ciborum, et similibus liber est, Laym.
» l. 4. t. 5. c. 14. Sa. n. 40. Nao. et alii. * (Cum Bon. Lez. Pal.
» et Salm. de Stat. Rel. c. 5. n. 94. Nec tenetur ad officium Di-
» vinum, nisi sit in Sacris; ut Salm. de Horis c. 2. n. 10. Idem
» dicitur de dannato ad triremes ib. Idem dicunt ibi Lez. Bon.
» Sot. etc. de perpetuo degente cum licentia extra Monasterium:
» sed probabilius hoc negant Pal. Suar. Nao. cum Salm. l. c.) *
» contra Less. Sanch. etc. Ratio est, quia talium observatio non
» comitatur simpliciter professionem votorum substantialium
» sed statum regularem, è quo ille est expulsus.

» 4. Etsi non sit improbabile, quod docent Nao. et Az. pro-
» batque Rodr. ejectioni tutò manere extra suum Ordinem, nec
» teneri receptione petere, eò quod justæ sententiae sue ejectionis
» se conformare possit: contrarium tamen communius est et pro-
» babilius. Ratio est, quia cum sit obligatus votis, tenetur se
» qualificare, ut vota sua convenienter professioni exequi possit.
» * (Ideo tenetur se corriger. Salm. d. c. 5. n. 102.) * Quæ
» ratio magis probat, si Ordo ipsum revocet. Laym. l. c. n. 6.
» ex Sylo. Sanch. et Less.

» 5. Ejectus potest tutò in seculo manere, si in Monasterio non
» recipiatur, nisi Religionem laxiorem inire malit: quia aliam
» non vovit, neque per ipsum (ut suppono) jam stat, quominus

» in sua recipiatur. Ita Rodr. Laym. etc. l. c. Ubi addit Prælatos
» posse aliquem sub conditione ejicere, ut vel aliam Religionem
» intret, vel ad suam revertatur; imò etiam Ordinarii locorum
» ejectos ad hoc cogere possunt. Ratio est, quod tales non sine
» periculo, et scandalo aliorum in seculo vivant. Vide Laym.
» l. c. n. 8 et 9.

82. — « Respond. 2. Prælati Ordinum fugitivos, et apostatas
» requirere tenentur, si absque gravi Ordinis damno possint, et
» non omnino incorrigibiles videantur. Ita Sanch. l. c. Ratio
» prioris partis est, quia jure divino et naturali tenentur Prælati
» prospicere eorum saluti. Ratio posterioris est, quia si ob justam
» causam possint ejici, ob eamdem etiam, postquam malitiosa
» exierunt, poterunt non recipi. Laym. l. c. n. 7. Sanch. etc.
» Dixi, *fugitivos et apostatas*: quia per sententiam justam ejectos
» elsi se correxerint, necessario recipiendos negant Sanch. l. cit.
» et Az. l. 12. c. 17. Affirmant Nao. Mol. t. 1. d. 140. Less. lib.
» 2. c. 41. d. 15. Ultrice probabiliter.

« Quæres, an professus in uno Monasterio possit cogi ut se
» transferat ad aliud.

« Resp. posse, si plura Monasteria faciunt unum corpus sub
» uno capite; secus, si singula subsint suis Superioribus sub Epis-
» copo, vel immediate sub Papaâ. Ratio est, quia non vovit obe-
» dientiam, nisi in hoc Conventu. Laym. lib. 6. num. 10. Vide
» etiam Sanchez lib. 7. mor. c. 32. »

CAPUT II.

De Statu Clericorum.

« CLERICI generaliter dicuntur illi, qui Sacris Ordinibus, vel
» prima saltem tonsura sunt initiati. Ad quorum statum cum
» multa pertineant, de quibus alibi agendum, hic agemus de
» Beneficiis Ecclesiasticis, Horis Canonicis, et aliis paucis.

DUBIUM I.

DE BENEFICIIS ECCLESIASTICIS.

ARTICULUS I.

Quid, et quotuplex Beneficium Ecclesiasticum.

83. Quid est Beneficium? — 84. Quotuplex est?

85. — « RESP. 1. Beneficium Ecclesiasticum est jus perpetuum
» percipiendi fructus ex bonis Ecclesiæ, propter Officium aliquod
» spirituale, auctoritate Ecclesiæ constitutum. Ita Laymann.
» l. 4. t. 2. c. 1. Less. l. 2. c. 34. d. 1.

« Dicitur 1. *jus perpetuum*: quia in Beneficio duo jura à se
» mutuò separabilia distinguuntur: 1. Est jus seu potestas exer-
» cendi muneris spiritualis, estque simpliciter spirituale. Alte-

"rum est jus percipiendi redditus Ecclesiasticos : quod, etsi secundum se sit temporale, quatenus tamen fundatur in officio spirituali, eique annexum est, spiritualitatem aliquam participat.

" Dicitur 2. *Auctoritate Ecclesiae, etc.* quia solius Prælati est officia in Ecclesia instituere, eisque proventus Ecclesiasticos annexere; ipsiusque est respicere quot et qualibus ministris Ecclesia egeat.

34. — « Resp. 2. Beneficium dividitur 1 in Seculare quod pro Secularibus, et Regulare, quod pro Regularibus est institutum. Unde sine dispensatione nec seculare Regulari, nec contra conferri potest. Porro omnino Beneficium præsumitur esse seculare, nisi probetur esse regulare, vel ex prima sui institutione, vel per possessionem pacificam 40 annorum, per eam enim ex seculari fit regulare, et contra.

" 2. Beneficium aliud est duplex, aliud simplex. Duplex dicitur, quod est cum administratione, ut Papatus, Episcopatus, et omnia quæ dicuntur dignitatis, hoc est, quæ habent præminentiam, cum jurisdictione in foro externo, ut Præpositura, Decanatus, Archidiaconatus, Abbatia sive secularis sive regularis, Prioratus claustralium. Item Personatus, qui est eminentia in Ecclesia sine jurisdictione, v. gr. locus honorificus in choro, in processionibus, suffragiis ferendis, ut Cantoria et similes. Item Beneficia, quæ dicuntur Officia, habentque administrationem rerum ecclesiasticarum sine jurisdictione, ut Custos, Thesaurarius, Primicerius, Archipresbyter. Denique duplia dicuntur Beneficia curata; hæc enim omnia duplice onere et cura constricta censentur, cum præter recitationem precum omnibus communem, habeant aliquam administrationem et eminentiam. Simplicia dicuntur, quæ tantum sunt instituta ad officia Divina obeunda, neque administrationem vel eminentiam singularem habent; ut Canonicatus sive seculares, sive regulares, Capellaniæ; V. Laym. c. 4. n. 4. et Less. l. 2. c. 34. d. 2. »

ARTICULUS II.

Quomodo acquirantur et conferantur Beneficia.

35. Quibus modis acquirantur Beneficia? — 36. Quinam sint proprii collatores Beneficiorum? — 37. Quid, et quotuplex sit Ius patronatus? — 38. Quando Patronus teneatur præsentare? — 39. An pendente lite currat tempus præsentationis? — 40. Quid facendum, si multi presentetur? — 41. An peccent graviter non presentantes digniores ad Beneficia? Certum est de promoventibus ad Cardinalatus et Episcopatus? — 42. Id certum est etiam de Episcopis non eligentibus digniores ad Parochias. — 43. Quid, si electio fit ad Beneficiâ simplicia? usque ad 96. — 47. An Patroni non presentantes digniores peccent graviter? — 48. An ad idem teneantur resignantes? — 49. Verior sententia. — 100. An eligendi digniores ad Prælaturas Regulares? — 101. Vera sententia. — 102. An

electio digni, omissa digniori, sit valida? — 103. Probabilior sententia. — 104. An Episcopi digniores sint transferendi ad majores Ecclesias? Et queritur hic, an translatio Episcoporum vetetur jure Divino? — 105. Quid, si adsit justa causa? — 106. An eligentes minusdignum teneantur ad restitutionem? Et cui? — 107. An sententia negativa sit probabilis? — 108. An teneantur ad restitutionem id suadentes? — 109. Quid, si Beneficium conferatur per concursum? — 110. An eo casu minus dignus electus teneatur resarcire damnum Ecclesiae, vel digniori? — 111. An examinatores teneantur denunciare digniores?

33. — « RESP. 1. Beneficia Ecclesiastica uno ex tribus modis communiter acquiruntur 1. Per electionem, v. gr. Canonicorum; vel etiam postulationem (quæ est electio ejus, qui non erat de Capitulo, vel de jure non erat capax) et confirmationem Superioris, si electum, vel postulatum idoneum esse intelligat. 2. Per præsentationem Patroni præviam, et institutionem subsecutam à Prælato Ecclesiae factam, si præsentatus sit idonus. Etsi verò Patronus præsentato jus ad rem conferat, ita ut Beneficiū alteri conferri nequeat, jus tamen in re, et collatio Beneficii per institutionem datur. 3. Per collationem liberaem, quando Beneficium solo iure Prælati datur, nec Patronatus juri subest. Unde etiam Beneficia ex modo conferendi dividuntur in Electiva, Patronata, et Libera.

36. — « Resp. 2. In qualibet Diœcesi Episcopus est proprius collator Beneficiorum, nisi ex legitima præscriptione hoc jus altericompedit: supremus autem, et universalis collator omnium Beneficiorum non patronorum est Papa. Less. l. 1. c. 34. d. 10. Ratio prioris est, quia Episcopus in sua Diœcesi est moderator sanctorum: ergo ipsius est Officia Sacra conferre. Ratio posterioris est, quia Papa est supremus dispensator honorum Ecclesiarum, et Ordinarius Ordinariorum. Potest autem Papa tribus modis Beneficia conferre. 1. Jure præventionis, 2. Jure concursus, 3. Jure devolutionis, de quibus vide Less. l. c. ubi notat, jure præventionis et concursus ad vitandas lites rarius Papam uti, imo per concordata Germaniæ inter Sedem Apostolicam et Fredericum Imperatorem, per Constitutionem Nicolai V quæ incipit: *Ad sacra etc.*, alterni tantum menses Papæ collationi reservantur, scilicet Januarius, Martins, etc., reliqui verò Ordinariis collatoribus relinquuntur. Imo, si per tres menses, à die notæ vacationis, in loco Beneficii nulla dispositio, vel gratia Papæ appareat, Ordinarius conferre potest. Similiter, mortuo Papa, quandiu Sedes vacat. Less. l. c. Laym. c. 10. Quod si autem Pontifex, et Ordinarius eodem die idem Beneficium diversis contulerint, et neutrius collationis prioritas appareat, præferendus est, qui inventur in possessione, quia pro eo jus præsumit. Si neuerit est in possessione, præfertur provisus à Pontifice, ob dignitatem provisoris. Barb. et Bard. d. 6. c. 6. §. 10. ex c. Si à Sede. Denique, si ultima nocte mensis Episcopalis Beneficium cœperit vacare, in dubio

» utrum ante, an post medianam noctem, qua incipit mensis Palis, si nemo sit in possessione, nec ulla provisio, præsumptio juris est pro Ordinario. *Gonzal. Barbos. Bard.* d. 6, c. 6. §. 11.

87. — « Quæres 1. Quid, et quotuplex sit jus patronatū? « Resp. 1. Esse potestatem præsentandi ad Beneficium Ecclesiasticum vacans. Resp. 2. Esse duplex, scilicet jus patronatū Ecclesiastici, quod alicui competit, quia ex bonis ecclesiasticis; et jus patronatū laici, quod alicui competit, quia ex bonis patrimonialibus Ecclesiam fundavit, vel dotavit, vel erexit. *Laym.* l. 4. tr. 2. c. 13. n. 2 et 4.

88. — « Quæres 2. Quando Patronus teneatur præsentare Beneficio vacante? Respond. si patronatus sit laicus, teneri intra 4 menses (Ex c. *Quoniam. De jure patron.*) * si Ecclesiasticus, intra 6 * (Ex c. *unico. §. Verum. De Jure patr.* in 6. Si mixtus, etiam intra 6. ut *Salm. de Benef. c. un. num. 275.*) *, intra quos nisi fiat præsentatio, Beneficium fit liberum, ejusque dispositio pro ea vice devolvitur ad eum, cuius est instaurare præsentatum. »

89. — Quæritur hinc, an currat tempus præsentationis, quando vertitur lis super jurepatronatū? Nega, si lis sit inter Episcopum et Patronum, vel inter ipsos præsentatos. Secus, si lis sit inter Patronos, verbi gratia si non convenient in præsentando; vel si contenditur, cui competit jus præsentandi; *Salm. tr. 28. de Ben. c. un. n. 277. cum Azor. Zer. etc. ex c. Quoniam de Jurepatr.* Notant tamen *Salm. ib. cum Barb.* Episcopum tempus designatum posse per alios 6 menses prorogare, sed non amplius ex c. 2. de *Conces. Præb.*

90. — « Quæres 3. Quid faciendum, si multi præsententur? « Resp. 1. Si Patronus, qui antea præsentavit Petrum, præsentet postea Paulum, velitque hunc præferri, poterit Praelatus instituere utrum maluerit, si patronatus sit laicus: quia tunc præsentatio secunda non facit irritam primam, nec contra. Si tamen patronatus sit Ecclesiasticus, prior tempore erit potior jure, ex cap. *Cum authent. de jure patronatū.* Resp. 2. Si ex duobus Patronis, alter Petrum, alter Joannem præsentet, potest collator conferre utri maluerit. * (Sed præferre debet dignorem, etsi à minore parte Patronorum præsentatum, ex cap. *Quoniam. de Jurepatr.* Vide alia infra ex n. seq.) * Imò juxta *Sylv.* Episcopus tunc tertio conferre potest, eo quod Patroni non convenient. Resp. 3. Si multi Patroni inter se sint discordes, is instituendus, in quem plures convenient. Vide *Less.* l. c. d. 8. *Laym.* l. c. »

91. — Hic oportet plures quæstiones discutere sicut maximè necessarias circa collationem Beneficiorum. Quær. I. An sit obligatio eligendi digniores ad beneficia? Certum est 1. nullo modo excusari à peccato mortali eos, qui promovent minus dignos ad Episcopatus, et Cardinalatus. Habetur hoc ex *Trid. sess. 24. c. I. de Ref.* ubi declaratur: « Omnes vero et singulos, qui ad

» promotionem præficiendorum, quocunque jus quacunque ratione à Sede Apostolica habent, aut aliquin operam suam præstant... in primis meminerint nihil se ad Dei gloriam, et Populorum salutem utilius posse facere, quam si bonos Pastores, et Ecclesia gubernandæ idoneos promoveri studeant; eosque alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, nisi quos digniores, et Ecclesiæ magis utiles ipsi judicaverint, non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientum suggestionibus, sed, eorum exigentibus meritis, præfici diligenter curaverint. » Ex quo patet peccare quidem graviter Pontifices, et Reges, qui ad præfatas Dignitates non digniores promovent. Ratio, quia, cum Beneficia, seu Dignitates prædictæ, sint instituta ad communem bonum Ecclesiæ, multum ipsi detrahunt, qui prætermittunt eligere magis idoneos ad Ecclesiarum regimen. Confirmatur ex Proposit. 47. damn. ab Innocent. XI quæ dicebat: « Cùm dicit Concilium Tridentinum alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, qui nisi quos digniores, et Ecclesiæ magis utiles judicaverint, ad Ecclesias promovoent, Concilium vel primò videtur per hoc *Digniores*, non aliud significare velle, nisi dignitatem eligendorum, sumplo comparativo pro positivo: vel secundò locutione minus propria ponit digniores, ut excludat indignos, non vero dignos: vel tandem loquitur tertio, quando fit concursus. »

92. — Certum est 2. quod Episcopi ad Beneficia curata pariter tenentur digniores eligere. Ratio est eadem quæ supra declarata est, cùm ad Parochos etiam pertineat salus Animarum. Et hoc pariter constat ex c. 18. *Trident. ejusdem sess. 24.* ubi dicitur: « Ex hisque Episcopus eum eligat, quem cæteris magis idoneum judicaverit. » Ex verbis autem Tridentini primo loco relatis quos Ecclesiæ magis utiles ipsi judicaverint, rectè inferunt cum *S. Thom. 2. 2. q. 63. art. 2. Salm. App. de Benefic. n. 307. cum Soto. Cajet. etc.* quod major dignitas eligendorum non accipienda est absolute, sed respectivæ ad utilitatem Ecclesiæ et fidelium. Cæteris autem paribus, dicunt *Salm. l. c. cum Barb. Hurt. etc.* censendum esse dignorem 1. qui est senior; 2. qui de suis bonis fundavit Ecclesiam; 3. sacerdos in concursu non Sacerdos; 4. originarius respectu extranei; 5. graduatus in aliqua scientia; 6. qui præditus est majori sanctitate aut prudentia, præferendus est ei qui sola scientia præeminet; 7. potens et nobilis, quia haec solent non parum conducere ad Ecclesiæ bonum; 8. pauper præferendus est diviti. Ultimò notant *Pass. Leur. et Sigism. apud Croix l. 4. n. 594.* quod si quis sit probabiliter dignior, sed dubiè minus dignus altero qui est certè dignus, potest hic certè dignus præferri.

93. — Dubitatur 1. an peccent mortaliter Episcopi eligentes minus dignos ad Beneficia simplicia omisis dignioribus? Adest duplex sententia. Prima sententia probabilis negat, quia, cùm Beneficia non sint instituta (saltem primario) in bonum singulorum, sed in utilitatem Communitatæ, modicum ei damnum

infertur, si illa conferantur dignis, prætermisis dignioribus. Ita tenet *Nao.* l. 2. de *Rest.* c. 2. n. 172. *Sa verb.* *Beneficium*, n. 42. *Sotus* l. 3. de *Just.* q. 6. ar. 2. *Elbel* t. 2. p. 507. ar. 2. *Abul.* item *Dic.* *Hurt.* *Vega*, et *Diana apud Salm.* de *Ben.* n. 312. et probabilem putant *Salm.* n. 324. et *Card.* in *dict.* *Prop.* 47 *damn.* ab *Innoc.* XI. n. 9. Ad textum autem, qui adducitur ab *Adversariis* in c. un. *Ut Eccles.* *Ben.* sine *dīm.* etc. Ubi dicitur : « *Debuisti Beneficium in persona magis idoneo* » dispensare. Respondent cum *Lugo de Just.* D. 35. n. 11. ibi reprehendit à *Pontifice Episcopum*, non quia non dispensavit digniori, sed quia dispensavit non idoneo, ut colligitur, *Judicio Lugonis*, ex ejusdem *Canonis* initio. Ad alios textus verò qui opponuntur, respondent in illis non haberi præceptum, sed tantum instructionem. Non desunt qui asserunt nullum esse peccatum eligere ad *Beneficia simplicia* etiam minus dignos, ut *P. Nao.* *Led.* *Gutt.* *Garz.* *Nao.* et *Diana ap. Carden.* d. n. 9. qui adhuc probabile putat; sed puto in hoc non recedendum à *communi sententia*, quæ saltem à *veniali* id non excusat : *Quinimo recte Sanch.* n. 21. et *Continuator Tourn.* t. 1. p. 760. cum *communi* damnat de mortali eligere minus dignum ad *Canoniciatus*, quibus annexum est manus *Pœnitentiariæ*, vel concionandi, aut docendi.

Secunda tamen sententia communior et probabilior docet sub gravi obligatione etiam ad *Beneficia simplicia* eligendos esse digniores. *Ratio I.* quia, ut ait *S. Th.* 2. 2. qu. 63. a. 2. ad 1. « *Prælatus Ecclesiasticus non est dominus (Beneficiorum)* », ut « *ea possit dare pro libito, sed dispensator etc.* » Unde peccat, qui alias *Beneficia* distribuit, quam dignioribus, qui ad illa jus fortius habent; si enim verum est (ut *DD.* communiter fatentur) quod *Beneficia* non solum sint instituta in bonum commune, sed etiam (licet minus principaliter) in *pæmria* meritorum, patet inde ad illa majus habere jus, qui commune bonum magis promovent; saltem *Beneficia* sunt bona communia, et ut talia etiam debentur iis, qui meritis præstant. *Ratio 2.* potior mihi, et *Lugoni* (qui prædicta primæ rationi minimè acquiescit) ea est, quia ipsa utilitas Ecclesie, ob quam sunt *beneficia* instituta, postulat de se ut digniores promoveantur, alioquin Clerici parum incumberent ad digniores se reddendos, et sic valde deficeret Ecclesie utilitas; hoc autem *damnum non leve*, sed satis notabile videtur. Ita *Less.* l. 2. c. 33. *dub.* 14. *Lugo de Justit.* D. 35. n. 10. *Pal.* tr. 13. *Disp.* 2. p. 11. n. 8. *Holzm.* t. 1. p. 432. n. 419. *Croix* l. 4. n. 588. *Viva in Prop.* 47. *Innoc.* XI. n. 6 et 9. *Ronc.* de *Beneficiis* c. 5. qu. 9. qui, spectata ratione, putat contraria carere probabilitatem, item *Salm.* de *Benefic.* n. 314. cum *S. Anton.* *Caj.* *Az.* *Fill.* *Garcia*, et aliis plurimis.

94. — Limitant tamen *DD.* et dicant non esse peccatum mortale *I.* Si prætermitatur dignior non passim, sed semel, vel bis, ut *Lugo l. c. n. 21.* *Nao.* *Azor.* et *Fill.* apud *Croix d. n. 588.*

item *Less.* l. c. n. 66. cum *Ales.* *Soto*, *Sa*, *Gabr.* *Angel.* *P. Nao.* et *Arag.* loquendo de *Beneficiis* merè simplicibus, ut *Cappellaniis*, et etiam *Canonicibus*, non autem de iis quibus annexa est *jurisdictio* vel *functio* magni momenti, ut supra; *Ratio*, quia, tunc parum damni infertur Ecclesiæ. Hoc tamen nullo modo admittendum in *Beneficiis* curatis, pro quibus *damnnum Ecclesiæ*, communiter loquendo, esset notabile. Imò *Vasq.* *Coo.* et *Caj.* tenent hoc esse mortale etiam in omnibus *Beneficiis* simplicibus, quia etiam violaretur in re gravi *justitia distributiva*. E converso, ait *Less.* cum *aliis* n. 65. quod dignior in his *Beneficiis* non habet tale *ius strictum* ut illud violare sit mortale, cum *violatio justitiae distributivæ*, ut asserit cum *Soto*, non sit semper mortale, nisi redundet etiam in violationem *justitiae commutativæ*.

95. — Limitant *II.* Si excessus dignitatis sit parvus, quia tunc *damnnum leve* censetur. Ita *Less.* n. 64. *Lugo* n. 21. qui vocat *commune* cum *Nao.* *Sot.* *Gers.* *P.* *Nao.* et *Sylvest.* *Sanch.* d. *Dub.* 2. num. 326. cum *Arag.* *Pal.* *Prado*, etc. et in hoc casu dicunt electionem non excedere culpam *veniale*, etiamsi *Electores præstiterint juramentum eligendi digniores*, ut *Salm.* cum *Soto*, *Sanch.* *Pal.* et *Lugo*, qui n. 23. hoc admittit in his duabus, et sequenti limitatione. Hæc tamen limitatione nequaquam admittenda est quoad *Beneficia curata*.

96. — Limitant *III.* Si *Beneficia* sint parvi momenti, ut *Lugo ex n. 21.* communiter cum *Nao.* *Syl.* *Gers.* *Arag.* *Salon.* *Viva l. c. n. 6.* item *Less.* *Reg.* *Reb.* *Mald.* apud *Croix num. 588.* item *Sotus.* *Valent.* *Bann.* *Rodr.* apud *Dianam* p. 5. tr. 5. R. 13. Limitant *IV.* Si ex lege fundationis debeat eligi aliquis de aliqua *Familia.* *Collegio*, vel *Oppido*, ut *Tourn.* t. 1. p. 762. cum *Sylvio.* Limitant *V.* Si prævidetur dignior brevi dimissurus *Beneficium*, ut *Holzm.* p. 232. n. 421. cum *Pichler.*

97. — *Dub. 2.* an *Patroni* teneantur sub mortali præsentare digniores ad *Beneficia?* Distinguendum inter *Beneficia curata*, et *simplicia*. Si sint *curata*, certum est 1. quod *Patroni Episcopatum*, ut sunt *Reges*, ad id tenentur ex relato c. 1. *Trident.* *Sess.* 24. ut supra, ubi hoc declaravit *Concilium de omnibus promoventibus*, ut vidimus n. 91. Certum est 2. Quod si *Patroni* sunt *Ecclesiastici*, tenentur etiam digniores præsentare; ut sancivit *Concilium c. 18. dict. Sess.* 24. Sed dubium est, si *Patroni* sint *laici?* *Prima* sententia quam tenet *Pal.* tr. 13. *disp.* 2. p. 7. n. 6. ac *Garcia*, *P.* *Nao.* et *alii apud Salm.* de *Benefic.* n. 281. negat teneri ad præsentandos digniores, sive *Beneficium* sit *simplex*, sive *curatum*. Probant ex *Trid. d. c. 18.* ubi dicitur : « *Quod si jurispatronatus laicorum fuerit, debeat qui à Patrono præsentatus erit ab eisdem deputatis examinari, et non nisi idoneus repertus fuerit, admitti.* » Ergo *Concilium*, ait *Palaus*, non aliud onus imponit laico, quam idoneum præsentare. Confirmant ex *cap. Monasterium* 33. *Caus.* 17. q. 7. ubi dicitur : « *Liceat illi Presbytero cui voluerit pro sacro officio illius Diœcesis cum consensu Episcopi, ne malus existat, com-*

» mendare. » In quibus verbis ne malus, commentat *Glossa*; Sufficit aliquem non malum esse; ut notat etiam *Glossa in cap. Liet. cas. 8. q. 1.*

Sed omnino tenendum cum *secunda sententia*, quod in Beneficiis curatis teneatur sub gravi Patronus adhuc laicus præsentare dignorem. Hoc mihi certum videtur, quia in his Beneficiis eadem utique ratio currit, que in Episcopatibus, pro quibus jam declaravit Tridentinum, ut supra vidimus, à quibuscumque Patronis promovendos esse digniores. Idque videtur clare confirmari ex *Prop. dam. 47.* ut supra (ut bene advertit *Croix. n. 583.*), que intelligenda est ex verbis, quando fit concursus, non solum de Episcopatibus, in quibus non fit concursus, sed etiam de Beneficiis curatis, quæ per concursum conferuntur. Si verò Beneficia sint simplicia, prout probabile est, Episcopos non teneri sub gravi ea dignioribus conferre, ita probabile etiam est ad hoc non teneri Patronos; sed quia probabilius est, ut diximus, illa dignioribus conferenda esse; ita etiam probabilius censemus Patronos teneri sub gravi digniores præsentare. Ratio potissimum, ut bene ait *Sanch. d. lib. 2. c. 1. Dub. 5. n. 3.* quia alias evenient eadem inconvenientia, quæ sequuntur ex hoc quod Electores non eligant dignorem, prout supra animadvertisimus, cum Episcopus non possit alioquin repellere præsentatum, si sit idoneus, etiamsi dignior omittatur. Nostram sententiam tenent *Sanch. l. c. Croix n. 584. Viva l. c. q. 4. et Salm. cum Mol. Bon. Vasq. Azor. Less.* Et eamdem tenet *Lugo dict. Dub. 35. n. 39.* quamvis excipiat Capellanias, quas quis pro libito in aliqua Cappella suæ familiæ instituit, contra *Molin. Azor. et Vasq.* apud *Viva Opusc. de Benefic. q. 4. a. 2. n. 5.* quia hoc concedunt tantum Fundatoribus, non autem successoribus.

98. — *Dub. 3. an resignantes Beneficia etiam debeant dignorem querere?* In hoc plures diversæ adsunt sententiæ. *Prima negat cum Sanch. Consil. l. 2. c. 1. dub. 7. n. 4. Less. l. 2. c. 34. n. 61. cum Caj. Pal. tract. 13. Disp. 2. p. II. §. 2. n. II.* item *Azor. Hurtad. Mercad. Salon.* apud *Salm. n. 330.* et *Lugo* vocat communem *d. D. 35. n. 49.* cum *Malder. Sa. et Diana,* et ipse *Lugo* cum *Vasq.* probabilem vocat. *Ratio*, quia resignans sive commutans Beneficium non est dispensator boni communis, sed boni sui; unde non peccat contra justitiam distributivam: nec peccat Episcopus tunc conferens Beneficium resignatario idoneo, quia tunc non tenet dignorem querere, decretæ enim de eligendo digniore loquuntur de collatione per vacationem, non autem per resignationem. Sentit tamen *Less. l. c. quod si offeratur resignanti persona multo dignior, tenebitur ex caritate erga commune bonum illum præferre.* *Secunda sententia* omnino opposita absolutè affirms teneri resignantem querere dignorem. Haec tenent *Sotus de Just. l. 3. qu. 6. art. 2. Viva l. c. n. 13. Cont. Tourn. t. 1. pag. 762.* item *Vasq. et Palac.* apud *Salm. n. 379.* *Ratio*, quia resignans, licet non peccaret tanquam collator Beneficij, peccaret tamen, quia esset causa illicitæ collationis:

cum alioquin collator, qui certè non tenetur acceptare hujusmodi resignationem, non excusaretur à peccato, si eam acceptaret in aliquem qui vix est dignus, dum aliunde de facili inveniri posset magis idoneus qui beneficium conferat; unde peccat etiam resignans, cooperando peccato collatoris. *Tertia sententia*, quam tenent *Nav. l. 2. de Rest. c. 2. n. 173. et Salm. n. 331.* cum *Vasq.* tum tantum admittit posse resignationem fieri non digniori, cum resignarius sit æquè dignus ac resignans, quia tunc nullum Ecclesiæ damnum irrogatur.

99. — Sed de his omnibus sententiis æquior mihi videtur sententia doctissimi *Lugonis*, nempe quod tota ratio culpa in hoc puncto sumenda est a ratione damni, quod Ecclesiæ obveniret. *Ratio*, quia, cum finis intrinsecus principalis institutionis Beneficiorum sit bonum commune, ut compertum est apud omnes (juxta dicta n. 93. et l. 3. n. 492.), Ecclesia illa conferendo, sub hoc onere confert, ut casu quo Beneficiarii velint ea à se abdicare, nonnisi in bonum commune resignent; finis autem hic intrinsecus non potest negligi sine culpa. *Hinc recte infert hujusmodi resignationes præsertim in Beneficiis curatis, et præcipue in Episcopatibus, raro esse licitas; tum quia raro sunt sine gravi boni communis detrimento; tum quia istæ electiones non sunt cum ea diligenti inquisitione meritorum, qua conferuntur Beneficia præfata per vacationem; item quia ut plurimum sunt cum retentione pensionis, quæ in damnum pauperum vergit; tandem quia sæpe sunt à senibus in adolescentes, ex quo deinde provenit, quod ubi digniores in Beneficiis post resignantium mortem electi fuissent, sint tantum electi minùs digni: omnia autem hæc utique vergunt in grave damnum commune.* Si autem ex circumstantiis censeri posset in aliquo casu nullum, aut modicum detrimentum Ecclesiæ inferri ob resignationem factam in aliquem minùs dignum alio, qui inveniri posset; tunc bene ait *Lugo* excusari posse resignantem, et collatorum à culpa, saltem gravi. Et huic sententiæ adhæret etiam *Croix. l. 4. n. 586.*

100. — Quær. II. An ad Prælaturas Regulares eligendi sint etiam digniores? *Prima sententia* negat cum *Gurt. Rodr. et Valer.* apud *Salm. n. 332.* nisi agatur de Generalatu, aut Prælatura perpetua; quoad tamen Prælaturas amovibiles, dicunt non esse obligationem eligendi digniores; tum quia in Religione jam adsunt Regulæ, quapropter sufficit, ut juxta eas subditi regantur, quod bene potest præstare Prælatus dignus quin dignior existat; tum quia, si hic damnum aliquod afferret, facile amoveri potest. *Huicque sententiæ adhæret Lugo D. 35. n. 56.* casu quo subditi essent adeo observantes, ut Prælatus non dignior, sed dignus possit sine ulio periculo eis præfici.

101. — Sed omnino affirmandum cum sententia communi, ut asserit idem *Lugo*, et hanc tenent *Sotus l. 3. q. 6. art. 2. concl. 9. Nav. l. 2. c. 2. n. 159. Card. l. cit. n. 5.* ubi id prænotat ut certum, *Viva in dict. Prop. 47. n. 10. Ronc. c. 5. q. 7. Sanch. dub. 2. n. 27.* et etiam habent tanquam certum *Croix l. 4.*

n. 582 et 589. Salm. n. 333. cum Vasq. Peirin. Vil. Fern. et alii.
Ratio, quia eadem valet ratio in Prælatis Regularibus, quam in
Episcopis, incumbendi bono communitatis et subditorum, erga
quos Prælati sunt quasi Episcopi. Nec penitus valet dicere, quod
cum adiut Regulæ, sufficiet quod Prælatus attendat dumtaxat ad
ipsarum observantiam retinendam; nam haec observantia difficil-
lime vigebit, si minus digni eligantur; quia minus digni facile tepe-
sunt, et indigni evadunt, aut saltem minus diligenter observan-
tiæ incumbunt, et deinde ex imperfecta observantia facile ac
cito Regularum relaxatio succedit cum damno irreparabili; nam
experientia constat, quod ubi in aliqua Religione abusus aliquis
vel semel intruditur, difficillime postmodum avertitur. Et hujus
gravissimi danni profecto sunt causa Prælati minus diligentibus, et
ii qui tales Prælatos eligunt. Utinam hujusmodi detrimentum ex
hoc capite derivatum in pluribus Monasteriis saepe non luge-
retur! Ideo nunquam auderem absolvere Religiosum, qui minus
dignum Prælatum eligere vellet. Atque recte Salm. cum Anton.
de Spirit. sanet. hanc doctrinam extendunt ad electionem Dif-
finitorum, Consiliariorum, Procuratoris generalis, et similium.

102. — *Quær. III.* an electio digni in Beneficiis, omissis di-
gniori, sit valida? Si Beneficium est simplex, certum est valere
ex communi DD. Vide *Salm. n. 343*. Dubium est, si sit cura-
tum. Negant probabilitatem *Pal. l. c. p. II. §. 3. n. 3. Sanch. l. 1.*
c. 1. dub. 6. et Salm. n. 345. cum Gonzal. Arag. Hurt. etc. Ratio,
quia in *cap. cit. 18. Trid.* circa Beneficia parochialia, postquam
præcipitur eligere digniores, sic additur: « Provisiones, seu
institutiones, præter supradictas formas factæ, subreptitiæ
esse censeantur: » Inter autem has formas (dicunt), quæ
nam magis præcipua forma est, quam ut dignior eligatur, prout
expressè Concilium jubet? Conffirmant ex Bulla S. Più V,
anno 1566, in *Bullario n. 32*, ubi declarantur nullæ omnes colla-
tiones factæ præter formam Tridentini, præsertim in exam-
mine; et insuper conceditur appellatio digniori præterito.

103. — Affirmant verò probabilitas collationis valere *Lugo*
Dist. 35. n. 71. cum Garcia. Ugolin. Fill. Vasq. Mol Gutt. Led.
et idem tenent Holz. pag. 432. n. 422. cum Anacl. et Angel. Croi.
lib. 4. n. 627. cum Gonz. Leur. et Lott. Ratio, quia *forma revera*
non significat nisi modum, seu ritum externum in hujusmodi
collationibus à Concilio præscriptum, nempe edictum, concur-
sum, examen, etc. Quod autem alter dignior judicetur ab Epis-
copo, non pertinet ad formam, sed ad internum Episcopi judi-
cium, a quo non debet pendere validitas collationis; nam alias,
si Episcopus elegerit eum quem minus dignum judicaverit,
etiamsi ille revera sit dignior, electio erit nulla. Præterea
S. Più in sua Bulla præscripsit collationem interpositam *non*
impedire, quomodo electio per Ordinarium primo loco facta
interim executioni mandetur, et provisus, causa pendente, ab
eadem Ecclesia *non amoveatur*. Ergo (bene arguit *Lugo*) elec-
tio facta erit valida, donec *Judex* collationis eam revocet;

aliasquin, etiam appellatione non facta, electio nulla dicenda
esset. Omnes autem convenient in dicendo, quod difficillime
poterit in eo casu judicari pro appellante, cum major dignitas
electi non tantum pendeat à scientia, sed etiam ab aliis requisi-
tis prudentiae, integratatis, aptitudinis, etc. Et ideo præsum-
tio semper est pro electione Ordinarii, nisi evidenter iusta et
dolosa probetur, ut aiunt *Lugo l. c. et Salm. n. 347*.

104. — *Quær. IV.* An obligatio eligendi digniores ad Bene-
ficia curata, præsertim ad Episcopatus, ita urgeat, ut debeat
Episcopus dignior ab una Ecclesia ad alteram maiorem trans-
ferri. Hæc quæstio tota pendet ab alia, nimis, an translatio
Episcoporum sit prohibita jure Divino, vel humano? Quapropter
hanc discutere oportet. *Prima* sententia tenet translationem
Episcoporum esse tantum vetitam jure Ecclesiastico, ut dispo-
nunt *Leo I. Ep. 82. Gelasius Epist. 6. etc.* Ratio, quia alias,
si esset vetita de jure Divino, non sufficeret quelibet utilis, et
honesta causa ad dispensandum; sed in *cap. Nisi, de Renunc.*
Pontifex loquens de renunciatione Episcopatus, expresse dixit:
« Ut si propter aliquam causam utili et honestam in hujus-
modi proposito perseveres, de licentia nostra cedas. » Ex quo
infertur, Papam sine causa valide dispensare, et cum aliqua
causa etiam licite. Ita mordicus tuetur *Suar. t. 3. de Relig. l. 1.*
c. 16. cum Hostiens. et Major. ac sequuntur Barbos. etc. apud
Salm. de Benefic. n. 380. Secunda vero sententia communior, et
mihi longe probabilior, docet Episcopos teneri jure Divino per-
manere in suis Episcopatibus; ideo nec licite nec valide posse
Papam cum eis dispensare sine valde gravi causa. Probatur ex
cap. Inter corporalia. De Trans. Ep. ubi expressè declaravit In-
nocentius III quod, sicut Deus dissolutionem carnalis conjugii
sibi reservavit, sic etiam conjugii spiritualis inter Episcopum et
Ecclesiam, et addidit: « Non enim humana, sed potius Divina
potestate conjugium spirituale dissolviatur cum per transla-
tio... nem.... authoritate Romani Pontificis (quem constat esse
Vicarium Jesu Christi) ab Ecclesia removetur. » Ratio au-
tem hujus naturalis indissolutionis est, quia alias innumerabilia
inconvenientia evenirent: præsertim quia Episcopi multum de-
siderent in dilectione suarum Ecclesiarum, et ipsæ Ecclesie
parum bene regerentur, si saepe mutarentur Episcopi. Ita *Vasq.*
in 3. p. 3. D. 241. Caj. 2. 2. q. 184. art. 6. Sanch. Consil. l. 2.
c. 1. dub. 3. cum Salon. et Sot. item Ban. Arag. cum Salm. qui
n. 384. recte addunt cum Carthusiano, Soto, Hurtado, etc.
Episcopis esse etiam vetitum suas deserere Ecclesias, propter
votum quod ipsi emitunt, dum Ecclesiis præficiuntur, curam
habendi ovium ipsarum; quod votum perpetuum est, et in eo
solus Papa dispensare potest, ut docet *S. Thomas. 2. 2. q. 185.*
art. 4. et clariss. q. 189. art. 7. ubi ait: « Presbyteri autem cu-
rari non obligantur voto perpetuo et solemní ad curam anima-
rum, sicut obligantur Episcopi. Unde Episcopi præsulatum
non possunt deserere absque auctoritate Romani Pontificis. »

103. — Advertendum h̄c verò, quòd, licet Episcopatus comparetur Matrimonio carnali, non tamen id ita verum est, ut non possit dissolvi hoc conjugium spirituale per dispensationem Pontificis, justa et valde gravi causa interveniente, ut omnes fatentur; Vide *Salm. n. 328*. Et ita respondetur ad textum oppositum a *P. Suarez*. Causæ autem justæ communiter à DD. censentur esse, nimirum magna utilitas Ecclesiæ universalis, vel particularis, vel ab alio non supplebilis; vel necessitas Episcopi, propter infirmitatem, aut aeris malitiam: vel quia in sua Diœcesi ob plebis iniquitatem, aut ob aliam causam non potest bene suum munus exercere. Ita *Salm. n. 390*. *Sanch. l. c. cum Soto, et Vasquez*. Hinc respondetur ad quæsilum, quòd si translatio sit vetita tantum de jure Ecclesiastico, juxta primam sententiam, minor sufficit causa ad translationem, et adest obligatio eligendi Episcopum digniorem, etiam ex iis qui aliis Ecclesiis præsunt. Si vero translatio sit vetita de jure Divino, juxta nostram sententiam, nulla erit obligatio eligendi digniorem ex Episcopis qui actualem curam habent suarum Ecclesiarum, et si Episcopus nolit transferri, ad id nequit Papa eum cogere, nisi interveniat causa urgens, quo casu potest etiam cogi Episcopus ut ad aliam Ecclesiam se transferat, ut dicit *Sanch. dict. dub. 3. n. 2. Arag.* Et idem censem *Salm. n. 390. cum Hurtado de translatione Parochi*.

106. — Quæritur V. An qui eligunt ad Beneficia dignum, omisso digniore, teneantur restituere damnum illatum ipsi, aut Ecclesiæ? Prima sententia, quam tenent *Caj. 2. 2. q. 62. art. 4. Sylo. v. Restit. 5. q. ult. Vasq. de Benefic. dub. 17. n. 117. et Salm. n. 359. cum Bann. Salon. Aragon. Tapia, et Lop.* ait teneri compensare damnum digniori omisso; quia, ut dicunt, sicut si aliqua bona essent à Fundatoribus relicta, ut distribuerentur magis benemeritis, aut indigentibus, aut propinquis, isti jus strictum quidem haberent ad illa bona; ita jus habent digniores ad Beneficia, quæ hac lege universalis instituuntur, ut sint non solum stipendia laborum, sed etiam præmia meritorum. Alii verò, ut *Salm. n. 367. cum Bannez, et salon.* putant damnum resarcendum non solum digniori, sed etiam Ecclesiæ; quia hoc consertur Electori jus eligendi ab Ecclesia, ut eligat meliores; unde dicunt teneri Electorem ex justitia commutativa ad compensationem damni, quod ipsi Ecclesiæ obyeniat ob electionem minus digni.

107. — Secunda verò sententia non minus probabilis, quam tuentur *Nao. in Man. c. 17. num. 69. Less. l. 2. c. 34. dub. 15. Sanch. l. 2. c. 1. D. 45. n. 15. Pal. tr. 13. disp. 2. p. 11. §. 4. n. 5. Lugo D. 35. n. 83. Tol. l. 5. c. 4. n. 4. Croix l. 4. n. 531. et Canus cum Adrian. Penna, Coor. etc. apud Salm. 354.* qui probabilem vocant, docet Electorem neque Ecclesiæ, neque digniori teneri aliquid restituere; non digniori, quia tunc digniores habent jus strictum ad Beneficia, quando principaliter, ut supra diximus, Fundatores habuissent rationem meritorum: non vero

quando minus principaliter, ut est in casu nostro, cùm Beneficia primariò, prout omnes concedunt, imò etiam unicè, prout tenet *Lugo*, sunt instituta in bonum commune, ut Ecclesiæ inserviantur a bonis Ministris; et licet secundariò essent etiam instituta in præmia meritorum, ex hac tamen justitia nullum jus rigorosum ad illa acquirunt nec digni, nec digniores. Neque sub alio pacto, seu lege intelligit Ecclesia Electores obligare; neque ipsi intendunt se obligare sub onere restitutionis ad amplius quām ad Ministros non indignos eligendos. Unde neque Ecclesiæ tenentur aliquid restituere, ut pro certo vel fere certo habent *Pal. Mol. et Sanch. n. 10. cum Soto, et Arag.* Secus verò, si eligatur indignus, quia tunc tam ab electo quam ab Electore deberetur Ecclesiæ restitutio damni. Utraquæ sententia est valde probabilis; sed reddit mihi probabiliorem secundam sententiam id, quod diximus *l. 1. t. 1. num. 83. et l. 3. n. 927.* nempe quòd nullus legitimus possessor sui ad restitutionem tenetur, qui pro se probabilem habet opinionem.

108. — Sic etiam resolvitur illa alia quæstio, quam retulimus *l. 3. n. 585.* scil. an qui suadet Episcopo conferre Beneficiū simplex, aut curatam digno, prætermisso digniore, teneatur ad restitutionem damni? Affirmant *Salm. in hoc tract. de Benefic. n. 371.* consequenter ad sententiam, quam ipsi tenent, ut supra. Sed nos, consequenter ad secundam sententiam, cui mox supra adhaesimus, dicimus cum *Laym. Nao. Sa, Less. Val. Fill. et aliis apud Salm. in tract. de Rest. c. 1. n. 106.* ubi ipsi *Salm.* hoc probabile censem, eum qui Episcopo sine vi aut fraude suadet Beneficiū conferre minus digno, ad nullam restitutionem teneri. Secus verò, si vi vel fraude impediret Beneficiū conferri digniori; tunc enim certè teneatur damnum ipsi illatum restituere, cùm quisque jus habeat ne vi vel fraude impediatur à consecutione justi boni, ut dictum est *l. 3. n. 582.* Secus etiam, si Beneficiū conferendum esset per concursum, ut in sequenti quæstione dicetur. An autem teneatur ad restitutionem is, qui non vi vel fraude, sed tantum ex odio impediret aliquem dignum à consecutione Beneficij? Probabilius negatur. Vide dicta *l. 3. n. 584.*

109. — Quæritur VI. An quando Beneficia conferuntur per concursum, eligens dignum, omisso digniore, teneatur huic damnum restituere? Prima sententia communis affirmat, quam tenent *Pal. d. p. 11. §. 4. n. 6. Tourn. t. 1. p. 763. Holzm. p. 432. n. 419. Sanch. l. 2. c. 1. dub. 46. cum Mol. et Metin. Croix l. 4. n. 628. Lugo D. 35. cum P. Nao. Less. Caj. Sylvest. Vasq. etc.* qui vocavit verissimam sententiam. Ratio, quia eo ipso quo dignior admittitur ad concursum, acquirit jus ad rem, cùm in communi estimatione adsit tunc pactum implicitum in edicto inter Episcopum, et oppositores, ut dignior præferatur. Quod procedit in omni præmio, quod promittitur vocatis per concursum ad luctam, ad jactum, etc. Imò, ait *Lugo*, quòd cùm in edicto dicatur, quòd cuique servabitur jus suum, digniores ex pacto ex-

308 LIB. IV. DE PRÆCEPTIS PARTICULARIBUS. CAP. II.

plicito ab Beneficiis jus acquirunt. Tantò magis, quia in concursu ad Beneficia curata datur ex Tridentino appellatio digniori, si prætermittatur; ergo dicit *Pal. loc. cit.* quod digniores habent jus strictum ad Beneficia. Excipliunt tamen *Ronc. c. 5. q. 2. cum Garcia, Lugo n. 21. et Sanch. n. 5.* si excessus dignitatis sit parvus.

Secunda tamen sententia negat obligationem restitutionis, ut tenent *Sot. l. 4. de Just. q. 6. art. 3. sub fin. Nav. c. 17. in Summ. n. 74.* item *Led. Henr. et alii ap. Sanch. l. c. n. 1.* qui probabilem censem. Ratio istorum, quia prædictum pactum, quod supponitur, vel habetur in Edicto, non est pactum rigorosum obligans juxta leges justitiae commutativæ, sed est tantum promissio, obligans dumtaxat ex fidelitate; imò potius est explicatio obligationis quam per se habet Episcopus ex justitia distributiva, quæ non obligat ad restitutionem. Procul dubio sub gravi debentur, ut aiunt, præmia promissa concurrentibus ad luctam etc. ut supra, quia illa principaliter sunt instituta ut præmia meritorum; sed idem non currit de beneficio, quæ unicè vel principaliiter instituuntur in bonum commune. His non obstantibus, non audeo recedere à prima sententia communi, et valde probabilius. Sed hanc secundam nec etiam audeo dicere improbabilem, quia revera non videtur constare quod inter Episcopum et oppositores intercedat pactum illud obligans rigorosè ex justitia commutativa; et non constando de tali pacto, non videtur constare de tali obligatione.

110. — Quær. VII. An dignus se opponens per concursum digniori peccet mortaliter, et teneatur ad restituendum illi damnum, si Beneficium obtineat? Nulli dubium, quod si concurrat indignus cum digno, peccet concurrendo, et acceptando Beneficium tenetur resarcire damnum Ecclesiæ, illudque resignare; vide *Sanch. Cons. l. 2. c. 1. Dub. 4. n. 9. et Salm. de Ben. n. 373.* Si vero concurrat dignus cum digno, duo dubia occurunt. Dubium 1. est, an iste concurrendo peccet graviter? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Less. l. 2. c. 34. n. 70. Caj. 2. 2. q. 185. art. 3. Azor. 2. p. lib. 6. c. 15. q. 14. Salm. n. 374. cum Soto, Bann. Led. etc. item *Vasq. et Cov. apud Lugo D. 35. n. 88.**

Ratio, tum quia non pertinet ad ipsum merita discutere, sed ad Electores; ideo si ipse Beneficium petit, petit sub conditione, si dignior videatur; tum quia hoc est secundum mentem Ecclesiæ, ut omnes digni concurrant; alias, si non liceret dignis se opponere dignioribus, pauci concurrerent, et forte digniores à scrupulo terrii se retraherent, idque in grave damnum Ecclesiæ utique vergeret. *Secunda* vero sententia, quam tenent *Sanch. c. 1. d. 48. n. 4. Pal. D. 2. p. 11. §. 5. n. 1. Nav. de Orat. Misc. 45. n. 89 et 97. ac Lugo D. 35. n. 91. cum Turriano*, dicit, quod, si talis concurrat gratia honoris, ut ad alios concursus gradum sibi faciat, et postea desistat petere, ut eligatur, certè non peccat. Secus si prætentat electionem, apertè cognoscens alterum esse digniorem. Ratio, quia, licet Episcopus non peccet ipsum eligendo ex errore

inculpabili, peccat tamen ille cooperando ad talem electionem, saltem materialiter injustam; maximè quia injustitia illa vergeret in damaum dignioris, qui jus habet ad sui electionem. Hæc sententia, speculativè loquendo, appetit probabilius; attamen in praxi nunquam videtur locum habere posse; nullo enim casu is qui est dignus, poterit esse certus quod Episcopus bona fide eum eligendo, nou habeat aliquod rationabile motivum, ipsi concurrenti occultum, excludendi alterum, quem ille putat digniorem. Hoc innuit ipse *Lugo n. 89.*

Dubium 2. est, an hic dignus, manifestè cognoscens alterum sc. digniorem, peccet acceptando Beneficium, et teneatur damnum illi resarcire? *Prima* sententia affirmit, quam tenent *Nav. l. 2. de R. c. 2. n. 173. Pal. d. §. 5. n. 1. item Sylvius, et Tanner. apud Salm. d. n. 374.* Ratio quia ipse acceptando Beneficium concurrit ad injustam electionem in damnum alterius. *Secunda* tamen sententia, quam tenent *Sanch. c. 1. dub. 13. n. 2. Sot. de Just. l. 3. q. 6. art. 2. Diana t. 2. tr. 5. Misc. R. 110. cum Turr. etc. ac Salm. l. c. dicit eum nec peccare, nec teneri ad restitutionem. Ratio cur non peccet, quia ex una parte, ut ait *D. Th. 2. 2. q. 183. art. 3.* loquens de assumptione ad Episcopatum, ille qui debet assumere, tenet assumere meliorem quoad regimen Ecclesiæ; pro eo verò qui assumitur, dicit quod « non requiritur, ut reputet » se aliis meliorem, sed sufficit quod nihil in se inveniat, per » quod illicitum ei reddatur assumere prælationis officium. » Ex alia parte non peccat cooperando peccato collatoris, cum per ipsam collationem jam Episcopus peccatum consummaverit, et per accidens se habet, quod ipse acceptet, vel non; juxta dicta in simili casu *l. 3. n. 492. q. 8. v. Sed admissa.* Prout enim (ait *Sanch.*), si pater et extraneus sint in extrema necessitate, extraneus recipiendo panem à filio, licet filius peccet panem ei præbendo, ipse tamen non peccat acceptando: Ita in casu nostro. Ratio autem cur iste neque tenetur ad restitutionem, est, quia cum Beneficium jam est ei collatum, alter dignior nullum jus amplius ad illud habet, eo quod desinit tunc Beneficium esse inter bona communia; prout, si res duobus vendita, tradatur secundo emptori, non tenetur iste rem emptam primo emptori restituere, cum per traditionem adeptus sit illius dominium, et extinctum sit jus ad rem primi emptoris. Licet autem in nostro casu concedatur digniori appellatio, collatio tamen in utroque foro valida est, et electus non potest à Beneficio acquisito amoveri, nisi per sententiam Judicis collatio invalidetur, ut diximus *n. 102.* Et hæc sententia mihi probabilius videtur; tantò magis, quia sicut dignus electus potest licite Beneficium petere, justa dicta in præcedenti dubio; sic etiam potest acceptare, eo quod nunquam potest esse certus collationem fuisse injustam. Hinc ait probabilius *Lessius d. n. 70.* quod, si certè existimes Episcopum non judicio, sed favore te prætulisse, hoc tibi non imputabitur, si Beneficium tibi non sollicitanti fuerit oblatum, vel si bona fide sollicitasti; videtur enim Ecclesia ratas habere has collationes in*